

Vladimír Smékal

26. MALÉ SYMPOSIUM – TENTOKRÁT O PRAVDIVÉM POZNÁNÍ

Novoročenka autora, vyžádaná pro zařazení do materiálů XVII. Akademického fóra

Doba, ve které žijeme, si zakládá na tom, že vše, na čem závisí kvalita života lidí, je výsledkem *vědeckého poznání*. To je založeno na zkušenosti a jejím kritickém zpracování a na důkazech.

Ale ukazuje se, že ve skutečnosti lidé, kteří rozhodují o našem údělu, se řídí spíše svými zájmy nebo zájmy svých stran a prezentují je jako pravdu – to je *poznání utilitární*.

Je i *poznání umělecké*, které staví na ideálech krásy (podmíněných duchem doby) a které často osloví mnoho lidí zejména v umělecké literatuře, ale i v architektuře a výtvarném umění.

Poznání náboženské se opírá o interpretace prorockých vizí a inspirovaných textů a často používá metafor, které v člověku rozeznávají archetypální hlubinné zkušenosti.

Pro každodenní život lidí je však rozhodující *poznání životní* – mohli bychom také říci – osobní zkušenost a tradice společenství. Jde v něm o hledání smyslu života a způsobů jeho naplňování. Velkou roli zde hraje poznání toho, co je a co není správné, a často je čistota tohoto poznání znehodnocena tím, co se osvědčilo (prospěchářským pragmatismem, chytráctvím), místo aby rozhodovala moudrost.

V hledání pravdy lze rozlišit tři kategorie lidí: Jsou skuteční „*hledáči pravdy*“, kteří stále přemýšlejí, co z obrovské nabídky informací „odvrhnout a za čím se dát“.

Daleko více je kolem nás „*majitelů pravdy*“ – lidí, kteří své často omezené znalosti považují za jediný správný výklad skutečnosti a směrnici pro svou životní cestu či vědecké bádání.

Kolem vědy – a vlastně všude kolem nás – se také pohybují „*lovci kariéry*“, kteří znalosti a poznatky berou jako příležitost ke svému osobnímu vzestupu a podle toho si vybírají to, co hlásají.

„*Vědění je pesimistické, optimismus je aktem vůle a víry*“ (Podle A. Gramsciho)

„*Proto, věrný křesťane, hledej pravdu, slyš pravdu, uč se pravdě, miluj pravdu, mluv pravdu, drž pravdu, braň pravdu až do smrti, neboť pravda tě vysvobodí od hříchu, od d'ábla, od smrti duše, a konečně od smrti věčné, kterou je věčné odloučení od boží milosti...*“ (Mistr Jan Hus)

Pravda nikdy netriumfuje, ale její odpůrci nakonec vymřou, a pro další generace se stane samozřejmou. Max Planck

Na nevědomosti je nejhorší, že nikdy nevidí, jak je nevědomá. Carl Gustav Jung

*U pramene poznání žízeň svou chci tišit
z křišťálové studny pravdu pít.*

*Však navždy od ostatních budu se lišit,
a jinou cestou budu muset jít ...*

Bílému oblázku

položím otázku:

Co je lepší?

V blahé nevědomosti žít,

vždyť v jednoduchosti je krása?

Nebo za poznáním jít,

když krutá pravda duši drásá?

P. F. 2011

Lada Skotnicová, vnučka Vladimíra Smékala